

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 184/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, proti postupu Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Pc 3/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Pc 3/2017 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** primerané finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** mu Okresný súd Košice II **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Pc 3/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
4. Okresný súd Košice II **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **567,28 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 43 Pc 3/2017 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd okresnému súdu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov, a zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 2 000 eur, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených, ako aj vyžiadaného spisu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie vyplýva, že sťažovateľ je stranou v konaní vo veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov v procesnom postavení žalovaného. Žalobou doručenu okresnému súdu 28. marca 2017 sa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala vydania rozsudku, ktorým by do jej výlučného vlastníctva bola prikázaná nehnuteľnosť bližšie označená v samotnej žalobe a do výlučného vlastníctva sťažovateľa prikázaný zostatok na účte bližšie označenom v žalobe. Žalobkyňa súčasne požadovala uloženie povinnosti zaplatiť žalovanému na vyrovnanie jeho podielu sumu 18 000 eur v pravidelných mesačných splátkach v sume po 100 eur, ako aj náhradu trov konania.

3. Žaloba bola 10. mája 2017 doručovaná na vyjadrenie sťažovateľovi, ktorý sa k nej vyjadril podaním 5. júna 2017. Podanie sťažovateľa bolo následne doručované 16. júna 2017 na vyjadrenie žalobkyňi.

4. Dňa 23. októbra 2017 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu potreby preverenia dátumu nadobudnutia právoplatnosti rozsudku o rozvode manželstva, ako aj z dôvodu predloženia vyjadrení strán sporu odročené na 15. január 2018.

5. Pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 15. januára 2018, bolo odročené na 22. marec 2018 na predloženie písomných podaní strán v spore.

6. Dňa 12. februára 2018 sa k žalobe vyjadril sťažovateľ.

7. Dňa 22. marca 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito na poskytnutie lehoty 30 dní na predloženie stanovísk strán v spore a prípadných návrhov na doplnenie dokazovania.

8. Dňa 28. marca 2018 bol spis na základe pokynu zákonnej sudkyne uložený na lehotu 30 dní na prípadné uzavretie mimosúdnej dohody.

9. Okresný súd 29. marca 2018 doručoval zápisnicu z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 22. marca 2018, stranám v spore.

10. Dňa 19. júla 2018 okresný súd vyzval strany v spore na vyjadrenie, či medzi nimi došlo k dohode, na čo sťažovateľ reagoval vyjadrením z 19. júla 2018 informáciou, že k dohode nedošlo.

11. Z úradného záznamu zo 7. novembra 2018 vyplýva, že podanie sťažovateľa – žiadosť sťažovateľa o nariadenie termínu pojednávania z dôvodu, že k mimosúdnej dohode nedošlo, z 25. apríla 2018, ktorého prílohou bola emailová komunikácia z 19. apríla 2018 s právnou zástupkyňou žalobkyne, bolo doručované mimo portálu podateľne okresného súdu. Predmetné podanie sťažovateľa bolo 7. novembra 2018 doručené priamo do spisu.

12. Dňa 8. novembra 2018 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom žalobkyňa vzala žalobu späť. Pojednávanie bolo odročené na posúdenie vážnosti dôvodov nesúhlasu žalovaného so späťvzatím

žaloby. Právni zástupcovia oboch strán v spore súčasne požiadali o doručovanie zápisnice o priebehu pojednávania.

13. Sťažovateľ sa k späťvzatiu žaloby žalobkyňou vyjadril podaním doručeným 27. februára 2019, ktorého prílohou bol návrh sťažovateľa na uzavretie mimosúdnej dohody o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo 14. novembra 2018 adresovaný žalobkyňi, ako aj urgencia sťažovateľa o odpoveď na predmetný návrh zo 16. januára 2019.

14. Okresný súd uznesením č. k. 43 Pc 3/2017-66 zo 6. augusta 2020 návrh žalobkyne na zastavenie konania z dôvodu späťvzatia žaloby zamietol.

15. Sťažovateľ požiadal okresný súd 10. októbra 2020 o rozhodnutie o návrhu na späťvzatie žaloby a o doručenie zápisnice z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2018, a o nariadenie termínu pojednávania.

16. Dňa 13. novembra 2020 bolo doručované uznesenie okresného súdu č. k. 43 Pc 3/2017 zo 6. augusta 2020 právnej zástupkyňi žalobkyne, avšak neúspešne. Zásielka bola okresnému súdu vrátená 16. novembra 2020.

17. Uznesenie okresného súdu č. k. 43 Pc 3/2017 zo 6. augusta 2020 bolo právnej zástupkyňi sťažovateľa doručené 16. novembra 2020 spolu so zápisnicou z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2018.

18. Dňa 16. decembra 2020 sťažovateľ požiadal o zaslanie doložky právoplatnosti uznesenia okresného súdu č. k. 43 Pc 3/2017 zo 6. augusta 2020. Citované uznesenie okresného súdu bolo 5. januára 2021 doručené právnej zástupkyňi žalobkyne elektronicky.

19. Okresný súd oznámil 5. marca 2021 žalobkyňi, že uznesenie okresného súdu č. k. 43 Pc 3/2017 zo 6. augusta 2020 dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť pre neúspešnosť jeho doručenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

20. Podstatou argumentácie sťažovateľa je tvrdenie o tom, že okresný súd v napadnutom konaní nekoná od pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2018, a to aj napriek viacerým žiadam a urgenciám. Sťažovateľ v tejto súvislosti zdôrazňuje, že o nariadenie termínu pojednávania žiadal podaniami z 25. mája 2019, 8. septembra 2019, 11. novembra 2019 a 13. januára 2020.

21. Nečinnosť okresného súdu považuje sťažovateľ za neakceptovateľnú. Ďalej namieta, že jeho vec nie je právne a ani skutkovo zložitá „*a nie je ani komplikovaná, či inak náročná, ale súd len nemá snahu vec riešiť, keďže vôbec nekoná.*“.

22. Podľa sťažovateľa on sám k vzniku zbytočných prietahov v napadnutom konaní svojim správaním neprispel.

23. Sťažovateľ vníma postup okresného súdu ako nesprávny, keďže nečinnosťou okresného súdu mu vznikajú ďalšie zbytočné výdavky, pričom postupom okresného súdu sa dostáva do psychicky ťažko zvládnuteľnej situácie. Sťažovateľ sa so svojou bývalou manželkou na vyporiadaní zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov nevie dohodnúť, pričom sám si na účely

zabezpečenia svojho vlastného bývania a bývania detí musel zobrať úver. Bývalá manželka pritom bez akýchkoľvek povinností naďalej užíva ich spoločne nadobudnutý majetok, čo má podľa sťažovateľa opätovne aj druhotný negatívny dopad na jeho majetkovú sféru. Okrem nemožnosti sťažovateľa užívať svoj majetok sa tento druhotne znehodnocuje z dôvodu, že bývalá manželka „v byte býva, byt opotrebováva a nezveľaduje, čo bude mať bez rozporu dopad na predajnú cenu bytu v čase, keď konečne súd o veci rozhodne. Sťažovateľovi nečinnosťou súdu vznikajú zbytočné výdavky a súčasne mu vzniká strata na jeho majetku, ktorá by pri plynulom a promptnom priebehu súdneho konania nevznikla.“.

24. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 184/2021-21 z 30. marca 2021 ju v celom rozsahu podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

25. Na výzvu ústavného súdu zo 7. apríla 2021 sa k ústavnej sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý v prípise č. k. 1SprV/292/2021 z 12. apríla 2021 predložil prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní, ktorý sa v zásade zhoduje s prehľadom obsiahnutým v časti I tohto nálezu.

26. Predseda okresného súdu pripustil, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v období od februára 2019 do augusta 2020, pričom rovnako boli vykonané aj nesústredené úkony po vydaní uznesenia okresného súdu č. k. 43 Pc 3/2017-66 zo 6. augusta 2020 v súvislosti s jeho doručovaním.

27. Konštatovaním, že k priet'ahom v napadnutom konaní došlo aj z dôvodu enormnej zaťaženia vo veci konajúcej zákonnej sudkyne, pričom táto je súčasťou celkovej zaťaženia okresného súdu, predseda okresného súdu poukázal na celkovú situáciu pri vybavovaní došlých vecí prostredníctvom štatistických ukazovateľov, ktoré preukazujú nedostatočnosť personálneho substrátu. Predseda okresného súdu zdôraznil skutočnosť, že v období rokov 2010 až 2015 sa reálne znížil počet sudcov vo výkone, čo objektívne viedlo k nemožnosti vybavovať veci plynulo a v primeraných lehotách, keďže bolo potrebné prerozdeliť veci sudcov, u ktorých došlo k ukončeniu výkonu funkcie sudcu na okresnom súde, medzi zostávajúcich sudcov.

28. Predseda okresného súdu zároveň zdôraznil, že od 1. júla 2016 je okresný súd kauzálny príslušný na rozhodovanie v pracovnoprávných sporoch pre obvod Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a rovnako je v zmysle zákona č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v Európskej únii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov príslušný aj na rozhodovanie v trestnoprávných sporoch pre obvod krajského súdu ako okresný súd v sídle krajského súdu pre účely trestného konania podľa § 16 ods. 1 Trestného poriadku pri určení územného obvodu pozostávajúceho z častí Košice II, Košice IV a okresov Michalovce, Sobrance a Trebišov.

29. Aj napriek výlučnej špecializácii v rodinnoprávnej agende túto vybavujú výlučne štyri sudkyne, pričom okresný súd je súdom s najväčším nápadom rodinnoprávnych vecí v obvode krajského súdu a zároveň je jediným súdom v Slovenskej republike, v ktorého obvode sa nachádzajú dve zdravotnícke zariadenia v súvislosti s rozhodovaním o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení.

30. Predseda okresného súdu v súvislosti s celkovou spoločenskou situáciou ovplyvnenou pandemiou súvisiacou s ochorením COVID-19 uvádza, že táto neumožňovala a doteraz neumožňuje riadne vykonávanie pojednávaní predovšetkým s poukazom na „*vyhlášky ministerstva spravodlivosti č. 24/2021 Z. z., č. 91/2021 Z. z. a č. 108/2021 Z. z.*“. Uvedená objektívna situácia má podľa predsedu okresného súdu za následok odročovanie pojednávaní, ktoré sú tak presúvané na ďalšie termíny. Uvedená pandemická situácia má tak veľmi výrazný vplyv na vznik objektívnych prieťahov, ktoré v konaniach vznikajú a ktoré nie je možné žiadnym spôsobom ovplyvniť, keďže vznikajú bez subjektívneho zavinenia.

31. Predseda okresného súdu zároveň ústavný súd informoval, že vo veci je určený termín pojednávania na 27. máj 2021.

III.2. Replika sťažovateľa:

32. Sťažovateľ v reakcii na vyjadrenie predsedu okresného súdu v replike doručenej ústavnému súdu 29. apríla 2021 uviedol, že aj napriek rozsiahlosti sa podstatná časť vyjadrenia nedotýka obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľa. V reakcii na konštatovanie zbytočných prieťahov zo strany okresného súdu sťažovateľ prezentoval názor o tom, že k zbytočným prieťahom došlo už od decembra 2018. Od odročenia posledného pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2018, okresný súd podľa názoru sťažovateľa nekonal, pričom samotný sťažovateľ bez výzvy okresného súdu podal svoje písomné stanovisko k návrhu na späťvzatie žaloby 26. februára 2019. Okresný súd o späťvzatí žaloby z 8. novembra 2018 rozhodol až v auguste 2020 a následne bol opätovne nečinný. Okresný súd bol teda nečinný od 1. decembra 2018 do doručenia ústavnej sťažnosti.

33. K všeobecne záväzným právnym predpisom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, na ktoré sa odvoláva vo svojom vyjadrení predseda okresného súdu (k tomu pozri bod 30 tohto nálezu), sťažovateľ konštatuje, že „*v dôsledku pandemických opatrení súdy nenariaďovali pojednávania, ale uvedené obdobie v žiadnom prípade si súdy nemali vykladať tak, že nemali a nemuseli pracovať. V danom spore súd nevykonal žiaden úkon, nevykonal ani úkony, ktoré neboli pandemiou ovplyvnené (napr. zisťovanie ceny nehnuteľnosti, ktorá je predmetom vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva) a nevydal napr. ani doložku právoplatnosti vydaného uznesenia zo dňa 06.08.2020.*“.

34. Na podklade vyjadrenia predsedu okresného súdu sťažovateľ zotrval na svojom tvrdení o dôvodnosti podanej ústavnej sťažnosti a navrhol rozhodnúť v súlade s petitom obsiahnutým v podanej ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

35. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní okresného súdu a sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konanie, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

36. Podstatou argumentácie sťažovateľa je námietka porušenia už označených práv zaručených ústavou a dohovorom postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predmetom ktorého je rozhodovanie vo veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

37. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

38. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

39. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku a v čl. 12 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa Civilného sporového poriadku), resp. účastníkov konania (podľa Civilného mimosporového poriadku) a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku a Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

40. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02).

41. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci dospel ústavný súd k záveru, že rozhodovanie vo veci vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov tvorí súčasť bežnej agendy rozhodovania všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľa bez ďalšieho nemožno považovať za právne zložitú.

42. Vo veci sa do rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti uskutočnili štyri pojednávania, pritom len dve z nich boli zamerané na meritórne prejednanie žaloby (pojednávania nariadené na 15. január 2018 a 22. marec 2018). Dosiaľ uskutočnené meritórne prejednanie žaloby (zamerané výlučne na zisťovanie rozsahu bezpodielového spoluvlastníctva, o vyporiadanie ktorého ide) podľa názoru ústavného súdu neumožňuje prijať záver o skutkovej zložitosti veci. Napokon ani samotný predseda okresného súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti nepredkladá konkrétne skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé skutkovú zložitost' prejednávanej veci v kontexte namietaných zbytočných priesťahov preukázať.

43. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priesťahom, bolo správanie sťažovateľa ako strany v spore.

44. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že sťažovateľ sa zúčastňoval nariadených pojednávanií a reagoval na výzvy a žiadosti okresného súdu v stanovených lehotách, pričom aktívne vystupoval aj v súvislosti s návrhom na uzavretie mimosúdnej dohody (k tomu pozri bod 13 tohto nálezu). Ústavný súd preto nezistil žiadne okolnosti, ktoré by zo strany sťažovateľa prispeli k celkovému predĺženiu napadnutého konania.

45. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priesťahom, bol postup okresného súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priesťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

46. Z prehľadu procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní ústavný súd zistil, že postup okresného súdu v napadnutom konaní bol v období po podaní žaloby (marec 2017) v zásade plynulý až do novembra 2018, keď sa vo veci uskutočnilo v poradí štvrté pojednávanie. V následnom postupe okresného súdu však ústavný súd identifikoval dlhodobejšiu nečinnosť, ako aj nesústredenosť pri vykonávaní procesných úkonov.

47. Ústavný súd v napadnutom konaní vedenom okresným súdom identifikoval dlhšie obdobie nečinnosti, a to od novembra 2018, keď sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom žalobkyňa zobrala žalobu späť, až do augusta 2020, keď okresný súd o späťvzatií žaloby rozhodol. Počas obdobia takmer 21 mesiacov okresný súd nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty strán v spore, a to aj napriek tomu, že vo veci späťvzatia žaloby mal k dispozícii vyjadrenie sťažovateľa už vo februári 2019, takže tu neexistovala objektívna prekážka, ktorá by bránila vo veci späťvzatia rozhodnúť skôr.

48. Ako nesústredený hodnotí ústavný súd postup, ktorý nasledoval po rozhodnutí o späťvzatií žaloby. Od augusta 2020 sa totiž zameriaval len na procesný úkon doručovania rozhodnutia o späťvzatií žaloby. K samotnému doručeniu rozhodnutia o späťvzatií a zápisnice z pojednávania, ktoré sa uskutočnilo 8. novembra 2018, pritom došlo až v novembri 2020 po urgencii sťažovateľa o rozhodnutie o späťvzatií žaloby (body 15 a 17 tohto nálezu).

49. Okrem už uvedeného jediným úkonom smerujúcim k odstráneniu stavu právnej neistoty vykonaným vo veci sťažovateľa v roku 2021 bolo nariadenie pojednávania na máj 2021.

50. Ničím neodôvodnená nečinnosť, ako aj nesústredenosť okresného súdu spôsobila, že vec sťažovateľa nie je ani po štyroch rokoch od začatia právoplatne skončená.

51. Na podklade skutočností uvedených v bodoch 41 až 50 tohto nálezu ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd v napadnutom konaní nesústredeným postupom, ako aj nečinnosťou nezvolil taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu rozhodnutiu vo veci samej, a tým aj k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza. Iba rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen strán v spore, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov. Nesústredeným postupom a nečinnosťou okresného súdu tak bolo v napadnutom konaní porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho právo na pojednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd rozhodol v súlade s čl. 127 ods. 2 prvou vetou ústavy a § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

52. Pokiaľ predseda okresného súdu dôvodí existenciou objektívnej prekážky pre plynulý postup vo veci sťažovateľa pre pandémiu vírusu (bod 30 tohto nálezu), ústavný súd konštatuje, že jeho argumentácia nemôže obstať. Opatrenia súvisiace so zabránením šírenia vírusu síce môžu predstavovať objektívnu preukážku pre nariadenie pojednávania, za ktorú nenesie príslušný súd zodpovednosť (m. m. II. ÚS 245/2020, IV. ÚS 465/2020), v posudzovanom relevantnom období pandémie (od marca 2020 až po súčasnosť) okresný súd však nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty mimo nariadenia pojednávania. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd stotožňuje s argumentáciou uvedenou vo vyjadrení sťažovateľa (bod 33 tohto nálezu), podľa ktorej pandemické opatrenia neboli prekážkou toho, aby okresný súd vykonal úkony mimo pojednávania súvisiace napríklad so zisťovaním ceny nehnuteľnosti, ktorá je predmetom vyporiadavania.

53. Už len pre úplnosť ústavný súd zdôrazňuje, že obranu okresného súdu, ktorej podstatou je zdôraznenie celkového vysokého nápadu vecí na okresnom súde a vysokej personálnej poddimenzovanosti (k tomu pozri aj body 27 až 29 tohto nálezu), nemôže akceptovať. V uvedenej súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalší počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaní a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (m. m. IV. ÚS 594/2020).

54. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie vedené okresným súdom nebolo do času rozhodnutia ústavného súdu o ústavnej sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd požiadavke sťažovateľa, aby prikázal okresnému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietáhov vyhovel tak, ako to je uvedené v bode 3 výrokovej časti tohto nálezu [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

55. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

56. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

57. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

58. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 eur, ktoré odôvodnil skutočnosťami bližšie uvedenými v bode 23 tohto nálezu.

59. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESJP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

60. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, prihliadajúc na nesústredenosť, ako aj nečinnosť okresného súdu a celkovú dobu rozhodovania, povahu a rozsah práv sťažovateľa, ktoré boli porušené, predmet konania, ako aj jeho význam pre sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur (bod 2 výroku tohto nálezu). Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v sume 1 000 eur oproti sťažovateľom navrhovanej sume 2 000 eur vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

61. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 567,28 eur.

62. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Náhradu trov konania ústavný súd priznal za 3 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti a replika k vyjadreniu okresného súdu) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 eur a za rok 2021 v sume 181,17 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 eur a za rok 2021 v sume 10,87 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania predstavuje

sumu 567,28 eur. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

63. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2021

Libor DULÁ
predseda senátu